

Lubba Runt

Nr 4, 2015

<http://spangafolkdansgille.se>

Bundesarchiv, Bild 183-37156-0001
Foto: Löwe | 6. Juni 1956

"Bundesarchiv Bild 183-37156-0001, Beentz, Erntekindergartengruppe"

Nu är det säsong för ringlekar igen

Vår julmarknad blev det första tillfället att repetera danserna kring granen. Sen kommer julgransplundringarna i januari.

Det är roligt att dansa på ring och det känns skönt att hålla någon i hand. De flesta barn älskar ringlekar, som ger plats för hopp och skutt och fantasi. Många av våra vanliga ringlekar härmar vuxna, vilket barn brukar göra med oförställd glädje.

Men allt som vi sjunger om är nog inte så lätt att förstå för dagens barn. Viljen i veta och viljen i förstå hur bönderna pläga så havre. Vi försöker lära ut något som bönderna gjorde på landet för hundra år sen, innan traktorn och skördeetrösken. Uppå källarbacken. Hur många har sett en källarbacke och vad gör man där? Skära, skära havre, vem ska havren binda? Det sköter en skördeetröska om. Så går vi runt om ett enerissnår och tvätta våra kläder. Vi har ju tvättmaskin och torktumlare. Osv.

Vår uppgift är bland annat att bevara den svenska danskulturen och dit hör förstås också ringlekar och då kan man ha två olika synsätt på detta. Att dansa som man alltid gjort, ingenting förändra och ingenting tillägga. Eller att ständigt förnya danserna så att det roar dagens dansare och publik.

I vårt gille har vi som måtto att framföra Folkdans på Spångavis. Det skulle vi kunna tillämpa även på ringlekar. Någoting att fundera på mellan julglöggen och nyårschampagnen! Samtidigt som vi löser Rutas rutor. Lycka till!

God Jul och Gott Nytt År önskar

Marianne, Torsten, Inger, Siw och Erling

Söndagsgudstjänst med folkdans

Högmässan den tredje söndagen i oktober i Spånga kyrka är starkt knuten till Spånga Folkdansgille. Sedan många år har vi varit en dominerande del av gudstjänsten denna dag. Kyrkan var fylld till sista extrastol, så som fallet varit vid samma evenemang tidigare år, så länge vi varit med. En blek oktobersol lyste över den gamla kyrkan då vi anlände. Kyrkan är en av de äldsta i Stockholm, med inslag från 1100-talet.

En stämmingsfull inmarsch längs hela kyrkogången, till en jämtländsk brudmarsch, omarbetad musik av Wilhelm Peterson-Berger. Vi var många dansare som deltog, 24 st, och vi fyllde hela gången.

Första dansen på kyrkogolvet framme vid altaret var Schottis på logen i Hög. Musiken till denna dans, en traditionell gillesdans, var Vilda Matilda. Oss veterligen var det första gången denna Thore Skogman-låt spelades till dans i Spånga kyrka.

En liten fin traditionell dans med sång, En liten grind, följde. Texten av Erik Axel Karlfeldt.

Textläsning av vår egen Sandra Finnermark, med stark framtoning.

Vi har en unik dansare och musikanter i Spånga Folkdansgille, Magdalena Dammeyer, med anknytning till Skottland. Hon hade med sig sin säckpipa, och vad skulle hon föra fram om inte Amazing Grace, solo. Vårt husband, Trätakt, spelade därefter sin version av Amazing Graze, båda lika välljudande.

Prästen, Andrea Setterhall-Fraunholz, höll sin predikan med betraktelse över oron i världen. Detta har tyvärr inte blivit mindre aktuellt sedan denna söndag, oron och terrorn ökar.

Mera dans denna söndag, vi dansar en engelsk uppställningsdans, Newcastle, och den följs av en svensk folkdans, Hasses hambo.

En dans på rätt plats är Kyrkpolskan, med musik av Lars Näsbom, som dansades fint och värdigt. Trätakt har som alltid mycket bra känsla för stämmingsfull musik till våra danser. En effektfull avslutning var Välsignelsedansen, med Sandra Finnermark som upphovskvinna, och med musik av Maria Cederblad.

Utmarsch till Skänklåt från Bjuråker, musik Mattias Blom.

Hela vårt dansprogram koreograferat av vår förträffliga Malin Lennartsson. Arrangemanget var ett fint exempel på bredden i vår kultur, med Karlfeldt, Thore Skogman, svensk folkmusik, traditionell kyrkomusik, skotskt folkmusik och dans i vår kyrka.

En viktig del av evenemanget är kyrkkaffet i prästgården strax bredvid kyrkan. Hembakat matbröd med ost och skinka lockar. Kön blev lång och alla stolar snabbt upptagna. Trevlig stämning och gott humör!

Vi kommer gärna tillbaka.

Foto och text *Birgitta och Chriser*

Bakdag

Den 3 november träffades vi alla bakglada i lokalen för att framställa traditionsenliga bakverk till julmarknaden. Vi kavlade, friterade, rullade, sockrade, gräddade och inte minst pratade och skrattade.

Det blev struvor, rullrån, klenäter och två sorters småkakor.

Kalle fixade kaffe, Siw bjöd på goda rullrån och Birgitta bjöd på struvor.

Det var en trevlig sammankomst, verken kommer att pryda brödbordet och inbringa välkomna slantar till föreningen. Skrivet av en av de glada bagarna.

Baka,

baka,

smaka.

Foto Eva och Erling
Anna-Greta

23 julkransar bands den 17 november

En rejäl arbetsinsats som resulterade i 23 stycken bundna kransar. Ett glatt och idogt gäng band kransar på löpande band, alla hjälper alla och på det viset går det fort och smidigt att binda en krans. Årets kransar var stora och såldes till det fantastiska priset av 80 kronor. Detta resulterade i att vi sålde alla kransar.

Inger W

Foto Eva

Trätakts allmogeinstrument - Nyckelharpa. Kort historik

Redan på 1300-talet fanns nyckelharpan. På en stenportal från ca 1350, vid Källunge kyrka på Gotland, finns en relief av en ängel som spelar något som man tolkar som en nyckelharpa.

Det äldsta bevarade instrumentet finns på Zornmuseet i Mora och är daterad 1526. Mycket har hänt under årens lopp som t.ex. vid väckelserörelsens intåg i landet. Då blev prästerna rädda att allmogeinstrumentet skulle inverka på religionen. Därför förbjöds att spela nyckelharpa inne i kyrkorna. Konkurrensen med orgelmusiken var också en orsak till ett förbud som har levt kvar i vissa delar av landet ända in på 1950-talet.

Fram till kyrkmuren kunde brudföljet gå med fiol och harpmusik men sedan var det stopp. Överträdelser gav böter för spelmännen. Man släpade också med rep fioler och harpor till bål för att där elda upp dem. Instrumenten var ju djävulens påfund. Förbannelsen berodde på att man spelade till dans och samtidigt gav dessa nöjen upphov till syndigt leverne med bl.a. sprit och slagsmål. Under slutet av 1800-talet minskade antalet nyckelharpor. En del ljudstarkare instrument övertog rollen som melodi- och takthållare vid danserna (klarinetter, dragspel o.s.v.). Men en hel del gamla nyckelharpor finns trots allt fortfarande kvar.

På 1920-talet fanns en nyckelharppspelare på Skansen, August Bohlin, som hade problem med att spela tillsammans med fiolspelmännen. Han gjorde därför om harpan så att han kunde spela i alla tonarter. På så vis skapades den kromatiska nyckelharpan. Den har sedan ytterligare förbättrats av Erik Sahlström.

Moraharpa

Denna typ av nyckelharpa använder vi idag i Trätakt när vi spelar med och för er i Spånga Folkdansgille.

Trätakt / Tor

Rutas Rutor

Sista tävlingsdag 31 december. Svara med bokstäverna i de **gula** rutorna. Skicka SMS till 0705 956780, e-post till erling_m@spangafolkdangille.se eller lämna i lokalen. De tre först dragna, rätta lösningarna vinner två biljetter till en föreställning i Spångafolkan. Lösningen på krysset finner ni i nästa nummer av *Lubba Runt*.

										KAN KAFFE	MESEN SOM DANSAS	UTAN BETAL- NING	FEJS VISAR TAPPER	HAR DET MED TAG INSTRU- MENTET	LÄGG OSIKRYP		RETSAM HÄN- DELSE	HÖRS KROS- SAT GLAS	VERKAR SLÄ- ENDE KRETA	
																	SNUBBE SÄGER BEKYM- RAD			
										SKÖN YNG- LING						SOPHIA PÅ VITA DUKEN				
										BÄR EN I TÄTEN									SPISAS MED GLÄDJE	
										BÄRA FRUKT			I MÅNG- EN FOLK- DRÄKT	ODEN FÄRG		BLIR SPÅNGA- DANSEN				
										SNÖ- BOLL- S- BUSKE SKÖTER					SKADAS VART FJÄRDE ÄR	OM- SJUNG- EN HÖNA	SLANG F. DRYCK FÖRBI- SEENDE			
		KLARA SES I BÄGE	LILLA PLATSEN SPÄN- NING	HAR EGNA TOFF- LOR	SCHAS- SENS HUND	BÄRA I LINNE STICKER NASAN I								PLATS F. PAUS PICKA				POST	KLAPP- JAKT MEN RÖR EJ JUL	TITULER- AS VISS PENSIO- NÄR
DET KAN SPELAS FYR- HÄNDIGT					FRAM- HÄLLA ETT HELGON				3						PLATS FÖR HENNE					
LÄGA			DIKT- NING					DEN ÄR OM- FÄNGS- RK	GROLL						SYSSLA HAR MÅNGA PIPOR					
BULTA	DUB- BEL- SALT		RINGA	4	VETT				BYGGS DET MED TRIVS VID VATT						FÄKTAR DRÖM					
LEDER DANS- EN					ATT SKRI- VA MED SPELAS LÄGT					BAK- VATTEN	BLAD LEDER TRAPPA					SJUNG- ANDE JONES	5	TON LUGNT VAT- TEN		
				SES I KUPA		DEN LYS- ER UPP SES I STIA							DATOR- PIONJÄR BILL						KÄNNA SIG	
TECKEN PÅ STEN PRESSAS HÄRT				ÅSTAD- KOM															KAN EJ FLYGA	
				6																
					HÄLLER LÅDA											PARA- LYS- ERAS				

Julmarknaden 2015

Vinterns första köldknäpp, med antydning till vit frost på marken, kom lagom till Spånga folkdansgilles julmarknad. Många, väldigt många människor, blev helt klart inspirerade att besöka årets första (!?) julmarknad, för att kanske fynda någon julklapp eller bara komma i stämning. En gästande dam uttryckte att: "Sådana här evenemang kan fylla ett behov av att uppleva värme och gemenskap för en stund." Ja, skälen att komma och mingla är säkert många. En kvinna utbrast vid nedre kaffeserveringen, verkligen utbrast: "Här debuterade jag som fyraåring. Jag blir alldeles överväldigad av känslor att vara här igen." Jag uppfattade att det handlade om dans innan hon försvann igen i folkhavet. En djupare intervju hade naturligtvis varit trevlig men i min, för stunden, oerhört upptagna smörgåsvärld, fanns tyvärr inte utrymme för det.

Allt vi hade dukat upp hade en strykande åtgång, från kaffeserveringens fina smörgåsar och goda brödfat till hemslöjden och loppisborden. Vi hade faktiskt behövt dra kopior på oss själva. Vid entrén föll blicken genast på det dignande brödbordet där allt är bakat från grunden. För den som inte vill eller kan baka, är detta ett ypperligt tillfälle att köpa hem och fylla frysen med julens vörtlimpor och russinfyllda saffransbullar. Dörrkransarna bredvid brödbordet försvann i en blink och många förundrade sig över att de var så billiga.

Medan man packade ned sina brödfynd kunde man hemfalla i nostalgi vid utställningen av leksaker och barnkläder "från förr." Hur många minns Gingerdockan och Monchichi? Där fanns också ett mycket litet livsstycke, tjuj så sött, men vad har inte barn utsatts för. I foajén kunde barnen också finna en nyhet för året, Peka Rätt och vinn varje gång.

Glada julmelodier från Trätakts nyckelharpor lockade sedan publiken in i stora salen. I blickfånget, alldeles nedanför scenen, kunde ingen undgå det lååånga handarbetsbordet där man kunde se resultatet av hundratals timmars möda av flitiga och skickliga händer. Hantverk var också vinsterna i de tre lotterierna. Barnlotteriets högsta vinst, en ståtlig gunghäst från Torstens stall, drog blickarna till sig.

Men många besökare kommer inte bara för att handla, utan också för att kunna sitta ned vid våra juldekorerade småbord, dricka kaffe och umgås. Vilket man också kunde göra en trappa ner. Där fick vi sätta till alla klutar för att kaffekön inte skulle ringla ända upp i trappan. På bästa kallskänkemanér producerade vi i rasande takt allt (nåja) vad våra kunder önskade.

Å så var det dags för dansen runt granen som leddes av Erling, Björn och Marianne K. Vid tre tillfällen varje år genomförs samma danslekar: vid midsommar, vid julen och julgransplundringen. Barn är receptiva och lär sig snabbt, trots att texterna måste te sig som från yttre rymden. Erling filosoferar i ledaren kring just detta. Kan/bör man modernisera "Far min han sådde..." eller ska man helt enkelt komponera nya jullekar. Jag tror på det senare, att addera lite nytt till det gamla.

Plötsligt var det dags för vår egen dansuppvisning som inleddes med Annas visa. Malin hade gjort lite ny koreografi till bland annat "Staffansvisan" som vi försökte utföra efter förmåga. Vi avslutade sedan med en ljusvandring till "Nu tändas tusen juleljus." Det blev stämmingsfullt med de tända ljusen i en nedsläckt sal och gav en föräning av decembers Lucia.

Utanför i mörkret lyste marschallerna fortfarande när de sista gästerna lämnade lokalen. Och kanske kunde någon även bära med sig lite gemenskap och värme.

...får vi lov, att sjunga bagarens visa

Loppis

Goder afton i denna sal

Staffans dans

Mössens julafton

Sångare och musikanter

Foto Erik

Nu tändas tusen juleljus

Marianne Ö

Anna-Greta och Gunnels kalasbröd

Bakar man på en hel påse mjöl (2 kg) blir det ett stort bröd, lagom att grädda i långpanna. Om brödet garneras blir det ett festligt bjud- eller gåvobröd, utan garnering ett bra vardagsbröd som kan skäras till 4 limpor.

Dela sönder jästen i en stor bunke. Smält fett i en kastrull, häll i vattnet eller mjölken och värm till 37°C (fingervarmt). Rör ut jästen med lite av degspadet. Tillsätt resten av degspadet, salt, ev. sirap och nästan allt mjöl. Spara ca 2 dl till utbakningen. Arbeta ihop till en deg, mot slutet gärna på bakkbordet. Jäs den övertäckt ca 1 timme.

Knåda degen smidig på mjölat bakkbord, Lägg den i en smord långpanna (ca 30x40 cm), tag ev. undan 1/4 av degen till garnering.

Kavla eller tryck ut degen i långpannan till en platt kaka. Rulla garneringsdegen till smala längder som formas till en text, eller lägg längderna runt degplattan och klipp dem till en bladkrans. Eller nagga degplattan med gaffel om brödet inte ska garneras.

Jäs brödet övertäckt ca 30 min. Grädda i nedre delen av ugnen 50–60 min, längre tiden för bröd med lantrågmjöl. Låt brödet kallna under bakduk.

Det utbakade brödet kan också sättas in i kall ugn med termostaten på 200°C. Brödet jäser då medan ugnen värms, det tar 15–20 min. Minska sedan till 175°C och grädda brödet 50–55 min.

Ett stort bröd (ca 2,7 kg) eller 4 limpor

50 g jäst
100 g margarin eller smör
12 dl vatten eller mjölk
1 msk salt
(½–1 dl sirap)
1 påse (2kg) vetemjöl, lantvetemjöl,
rågsikt eller lantrågmjöl

Uteslut sirapen om brödet bakas på vetemjöl eller lantvetemjöl.

Ugnstemperatur 200°C (till bröd med lantrågmjöl 175°C).

Gräddningstid 50–60 minuter.

Sätt gärna in brödet i 225–250°C ugnsvärme.

Minska samtidigt värmen till ovan angivet gradtal. Brödet får då rätt gräddningstemperatur från början.

Kvartalsmötet 10 november 2015

- Gillet har fått goda intäkter genom många uthyrda dräkter under hösten. Trevligt att även små storlekar börjar efterfrågas.
- Rune Forsberg och Lena Eklund ska gå en dansledarkurs för att ännu bättre inspirera onsdagsdansarna och även locka nya dansare till denna goda motion. Rune berättar att det den senaste tiden varit god uppslutning på onsdagskvällarna.
- Julmarknadsgruppen inbjuder till kransstillverkning tisdagen den 17 november. I år får man ta med sig eget material och målet är minst tjugo kransar. Gruppen har även haft en trivseftermiddag då det bakats kakor till julmarknaden.
- Styrelsen har inkommit med en motion gällande att minska antalet kvartalsmöten från tre till två möten per år. Anledningen är att september månads kvartalsmöte ofta är tämligen glest besatt och att det inte har hunnit hända så mycket mellan september och november. Omröstning företogs och de flesta var för att man ska ha två istället för tre möten per år. En ändring i stadgan ska tas på två efter varandra följande möten, varför beslutet kan tas vid årsmötet 2016.
- Mötet beslöt, efter styrelsens förslag, att behålla årsavgiften på 600 kr, oförändrad.
- Den 19 februari nästa år fyller Gillet 40 år. Det beslutades att 40-årsfirandet och funktionärsfesten slås ihop.
- I maj nästa år får vi besök av engelsmännen som vi besökte i Harpenden i augusti. Erik påpekade, enligt tidigare diskussion, att det är lämpligt att samordna engelsmännens besök med spelmansstämman på Eggeby gård. Ove kontaktar Eggebys arrangörer och ser om vi kan göra ett samarrangemang.
- Majoriteten är för att vi gör en repris av Sverigeresan till våren. Gillet hör med Lena Dinter om det finns en ledig söndag under våren. Annars försöker vi till hösten 2016.

Marianne Österlind

Kassörens rapport

Så har det gått ett år igen. Det ser inte ut att bli ett så stort underskott som vi räknat med, så på det senaste kvartalsmötet bestämdes att vi behåller 600 kr som medlemsavgift, räkningen kommer som vanligt på nyåret. Julmarknaden blev en framgång som vanligt med stor arbetsinsats av många av våra medlemmar.

Med en önskan om ett gott slut på det gamla året och ett Gott Nytt År.

Margareta K

Eftersnack

Terminen börjar närma sig slutet och det är dags att varva ner för en välbehövlig (nåja julen kan vara stressande) vila innan det är dags för nya och gamla övningar, vi ska ju om allt går som planerat repriser Sverigeresan i slutet av april. Dessutom planerar vi för ett svarsbesök från England i slutet av maj innan det blir dags för midsommarfirande. Men nog om detta, det blir tids nog dags att återkomma.

I helgen hade vi julmarknad och den var välbesökt som vanligt. Själv agerade jag parkeringsvakt under den inledande timmen och hade då förmånen att se kön som ringlade lång utanför Folkan innan portarna öppnades. Köns slut passerade busshållplatsen strax före kl 13. Mer om julmarknaden på annan plats, men jag måste framhålla att jag fyndade på "loppisen", Traktorkalendern nr 1, med traktorer sålda i Sverige mellan 1912 och 1963. Gissa om jag nu kan glänsa och delta i snacket mellan våra traktorägande grannar på landet.

Foto Björn K

Ett stort tack till alla som kämpat med planering, tillverkning, försäljning, musik, dans, förtäring och sist men inte minst städning och undanplockning. Själv har jag inte varit speciellt delaktig då Marianne och jag kom hem från sydvästra Spanien kl. 2 på söndagsmorgonen.

I en turbulent nyhetsvecka har vi känt oss lite i avsaknad av information. Trots CNN och BBC i hotellets TV-utbud blir det inte detsamma som med tillgång till svenska nyhetskanaler. Efter en vecka med Ekot och nyhetsuppdatering i mobilen känns nu den invanda lunken betryggande trots all oro omkring oss. Låt oss hoppas vi kan se fram emot en God Jul och ett Gott Nytt År.

Bertil

PS Hjärtligt tack för uppvaktningen på min 70-årsdag DS

Lite kom ihåg

December

2	19.30	Onsdag	Avslutning gilledans
7	19.00	Måndag	Avslutning folkdans
12		Lördag	Spånga Torg

Januari

10	15.00	Söndag	Lekledning Lidingö
16	12.00	Lördag	Lekledning Vällingby
18	19:00	Måndag	Start för folkdansen
20	19:30	Onsdag	Start för gilledansen

Februari

23	19,00	Tisdag	Årsmöte
29	19.00	Måndag	Manusdag Lubba Runt nr 1 2016

Mars

11	19.00	Måndag	Utgivning Lubba Runt nr 1 2016
----	-------	--------	--------------------------------

Lubba Runt

NR 4 nov 2015, ÅRGÅNG 39

är medlemsbladet för
Spånga Folkdansgille

Redaktion

Torsten Höglund
Erling Magnusson
Siv Magnusson
Inger Westlund
Marianne Österlind

Reproduktion

Torsten Höglund

29 februari 2016

är sista dagen för bidrag till
nästa nummer av

Lubba Runt

Sänd ditt bidrag till

Erling Magnusson
Kärrgränd 157
162 46 Vällingby
08-760 41 95
mobil 070-5956780
erling_m@spangafolkdansgille.se
eller
Torsten Höglund
torsten_h@spangafolkdansgille.se

Spånga Folkdansgille

erbjuder gammeldans, gilledans och folkdans varje vecka under säsongen. Vi vill också öka intresset för svensk bygdekultur genom hantverk, folkdräkter, sång och musik. Verksamheten bedrivs huvudsakligen i Spånga Folkan. Gillet grundades 1976 och är medlem i Svenska Folkdansringen.

Vårt folkdanslag ger uppvisningar vid offentliga arrangemang och för företag och organisationer. Vi svarar för midsommarfirandet vid Spånga kyrka och Julmarknaden i Spånga Folkan. I samband med julgransplundringar och liknande festligheter leder vi ringdanser och lekar.

För våra medlemmar arrangerar vi resor inom och utom landet, danshelger och fester, allt för att främja sammanhållning och gott kamratskap.

Spånga Folkdansgille

c/o Angela Enfors, Ängsullsvägen 15, 162 46 Vällingby

Danslokal: *Spånga Folkan, Spångavägen 353.*
Dansledare: *Malin Lennartsson*

Beställning av dansuppvisningar och lekledning:
*Ove Jansson 08-645 98 45, 076 780 8121 eller
ove_j@spangafolkdansgille.se*

Postgiro 38852-0

Hemsida: <http://spangafolkdansgille.se>

Spånga Folkdansgille

har 2015 följande kontaktpersoner

Styrelse

Ordförande	Bertil Österlind	37 20 23	bertil_o@spangafolkdansgille.se
Vice ordförande	Eina Olofsson	760 18 12	eina_o@spangafolkdansgille.se
Sekreterare	Angela Enfors	761 28 91	angela_e@spangafolkdansgille.se
Kassör	Margareta Klintholm	36 71 57	margareta_k@spangafolkdansgille.se
Ledamot	Marianne Österlind	37 20 23	marianne_o@spangafolkdans.se
Suppleant	Berit Lindh	070 5429455	berit_l@spangafolkdansgille.se
Suppleant	Christer Persson	076-8465502	christer_p@spangafolkdansgille.se

Sammanställande

Dans och musik	Ove Jansson	645 98 45	ove_j@spangafolkdansgille.se
Gilledans	Rune Forsberg	837 213 9	rune_f@spangafolkdansgille.se
Dräkt	Gunnel Petersson	760 99 55	gunnel_p@spangafolkdansgille.se
Julmarknadsgruppen	Eva Askberger	0171-51604	eva_a@spangafolkdansgille.se
Festkommittén	Margareta Warholm	795 84 08	margareta_w@spangafolkdansgille.se
Lubba Runt	Erling Magnusson	760 41 95	erling_m@spangafolkdansgille.se
Lokalkommittén	Kurt Aronsson	739 05 61	kurt_a@spangafolkdansgille.se
PR-sektionen	Erik Enfors	761 28 91	erik_e@spangafolkdansgille.se
Webmaster	Erik Enfors	761 28 91	erik_e@spangafolkdansgille.se